

ההדרים הולכים ומשתבחים

מרירות, וכן מספר רב של קליפורים אפילים - המציגים בטעם, במרקם ובhudר זרים.

נטיעות מסחריות של זני

פרויקט ההשבחה

הן אוור הוא מוצר פרויקט ההשבחה אשר נמצא כיום המוביל ב מבחני טעימה בארץ וב-עולם כולו. האור מצטיין במתיקות, חומציות גבוהה והhudר זרים, וחוכה לבקוש רב בכל הארכות אליהן הוא משווין. מטבח הדברים זו ה-אור המוביל בכ-מות הניטעות בארץ.

מסחר ה-זנים בארצות שאין מתחרות בנו צובר תאוצה. אספקת פרי מתוצרת פרויקט ההשבחה הישראלית מחצית כדורי הארץ הדורמי לאירופה מסיע למגדלים הישראלים בקידום מכירות של אותם ה-זנים בקייז.

טור הסגולות הבריאותיות

לאחרונה התחלנו בהשבחה לכיוון של פרי בעל סגולות בריאותיות כגון:

- קליפים בעלי ציפה אדומה - עשירים בנוגדי חמצון (אנטוציאנינים).
- אשכולות חסורת פורונוקומריננס - באשכו-
- ליות קיימות תרכובות מסווג פורונוקומריננס, המעצבות אנזימים במערכת העיכול לאחרם אים על פירוק תרופות מסווג סטטינים (מעכבי סיננתז כולסטROL בכבד). מגבילה זו מונעת מנוטלי סטטינים לצורך אשכולות.

הכותב הוא חוקר במרכז וולקני במינהל המחקר החקלאי, המשרד החקלאות ופיתוח הכפר

התחרות והדרישות הגוברות לזרני הדרים חדשים מأتגרים את חוקרי המחלקה לעצי פרי במרכז וולקני להשביח זנים חדשים. בשוק ההדרים, ובמיוחד באירופה, תוכלו בקרוב לפגוש (בין היתר) פומלו אדום עשיר בליקופן וחסר זרים, אשכולת מתוקה ולא מרירות ומספר רב של קליפורים אפילים, טעימים ונאים

בתקופה הנוכחית, שכן אנו עלולים להוותKL בשוק אירופאי רווי בתוצאות מתחילה (בעיקר ספרדית) במשך רוב העונה. תוצאה שה-

תמיד גם זולה יחסית. זאת בדיקת הסיבה, שבנוסך לבירור חסרי זרים אנו מוחפשים הדרים עם תקנות אפיות, כדי לאפשר למגדלים הישראלים לייצא את תוצרתם בתקופה בה עוליה כושר התחרות שלנו, ומכאן שגם המחרירים עולמים.

תהליך ההשבחה ופירוטו

ה-זנים המציגים חסרי זרים עוביים מה-ליר של בדיקה ונקי מגורמי מחלה. בעזרת מדרכיכי שה-מ' ה-זנים הנקיים ממחלות נבחנים על מספר כננות, כדי להתאים לאזור גידול שונים בארץ. ה-זנים הבודדים שעוברים בהצלחה את "דרך היסטרום" נרשומים כ-זנים מסחריים ומופצים למשתלות. כדי להשיג פירות הדר מציגים חסרי זרים נקבעו בשלוש גישות:

א. השראת מוטציות לזרני אינטראודוקציה (זרני יבאו המכללים זרים) לקבالت מוטנטים חסרי זרים.

ב. הכלאות בין הורמים דיפלאודים (בעלי תאים עם זוגות של קרומוזומים), בירור פרטום מצטיינים והשראת מוטציה למתיניים לצורם. רף קבלת מוטנטים חסרי זרים.

ג. הכלאה בין הורה אמהי דיפלאודי (זוגות של קרומוזומים) והורה אבהי טרפלואידי (רב-כיעויות של קרומוזומים). היציאה הטרפלואידי (שלשות של קרומוזומים) מצטיין בדרך כלל בחסר זרים.

פרויקט ההשבחה הניב זנים רבים, שהללקם

פרויקט השבחת הדרים בישראל החל לפני שלושים שנה והגיע להישגים מרשימים, שכן ההשבחה היא למעשה בסיס הפירמידה של הענף.

התפתחות השוק העולמי הגיבירה את התחרות, והדרישות לזרני הדרים חדשים ומשובחים יותר רק עלות כל הזמן. תוכנית השבחת פרי הדר מיועדת, אם כן, להעתרת מגוון זרים וביקער ליצירת קליפורים חסרי זרים, וגם לה-ארכת העונה.

טיפוח והרכבת זני הדרים

במבחן למטעים שבמרכז וולקני הцентр במשך שלושת העשורים האחרונים אוסף מגוון של זני הדר, אשר נاجر שם בידי ד"ר עלי זה ורדי ופרופ' פנחס ווא-שפיגל. אוסף זה משמש את החוקרים להכלאות מכוונות בין ה-זנים השונים.

מדי שנה מגדלים בחממות את אלפי ה-ריים, אותן אונטם מרכיבים ונטעים. בעבר מספר שנים העצים מניבים פירות. את המצת-טיינים בطعم, צבע, גודל, צורה וקליפות - מרביתם להמשך מעקב, מדידות ובדיקות.

התאמנה לשוק האירופאי

השוק האירופאי הוא היחיד עיקרי לייצוא הדרים לישראל. הרצן האירופאי מוכן לה-עלות על שולחנו רק פרי הדר שאין בו זרים. על כן, אם מתגלים זרים ב-זנים המציגים שברנו, מעבירים אותן תהליך של השראת מוטציה וمبرירים את העצים המוטנטים-נושאים מוטציות, המתבטאות בחוסר זרים. אולם, גם אם ברכנו זנים מציגים, חסרי זרים, ואנו מוציאים מואוד מהמושך הסופי, אין בכך די, אם לא נהייה מסוגלים להגע אל השוק